

DE WOLVEN VAN CURRUMPAW

William Grill
Annelies Verhulst (vert.)
Fontaine
(door Ine Muys)

OVER DE MAKER

William Grill (1990) maakt beeldverhalen en organiseert kunstworkshops voor kinderen. Grill debuteerde met *Voettocht over het ijs* (2016), een informatief prentenboek over de heldhaftige expeditie van ontdekkingsreiziger Ernest Shackleton naar Antarctica. Het boek werd bekroond met de Kate Greenaway Medaille 2015 en vertaald in meer dan veertien talen. Ook zijn tweede kinderboek *De wolven van Currumpaw* (2017) baseerde Grill op historische feiten. Ditmaal liet hij zich inspireren door het beroemde verhaal 'Lobo, de koning van Currumpaw' uit het boek *Wilde dieren die ik heb gekend* (1898) van Ernest Thompson Seton. Voor *De wolven van Currumpaw* ontving Grill een Zilveren Penseel 2018.

(Bronnen: <http://jeugdliteratuur.org/nieuws/22-06-2015-winnaars-carnegie-en-greenaway> en <https://williamgrill.co.uk/Contact-About>)

1. VERHAAL

Cover en titel

- Wat vinden de juryleden van de cover? Hadden ze bepaalde verwachtingen bij de illustraties en het formaat van het boek? (bv. inheems-Amerikaanse stijl, prentenboek)
- Past de cover volgens de juryleden bij het verhaal?
- Welke verhaalelementen staan erop afgebeeld? (bv. wolven, wolfshonden, kleine illustraties van onder meer stieren en adelaars, heuvels, jagers)
- Is het de juryleden opgevallen dat de jagers onderaan worden afgebeeld, en de wolven bovenaan? Hoe zouden de juryleden deze *compositie* verklaren? (bv. wolf is de ster van het boek, zie ook titel, opdracht en titelpagina in het boek + jager Seton als schurk, p. 72)
- Wat vinden de juryleden van de *titel*? Maakt de titel nieuwsgierig? Waarom (niet)?
- Waarom denken de juryleden dat de auteur voor een *ondertitel* ("een aangrijpend verhaal over het wilde westen") gekozen heeft? (bv. om aan te geven waar het verhaal zich precies afspeelt / om te benadrukken dat het een ontroerend verhaal is)
- Hebben de juryleden eventueel een andere titel in gedachten? Zo ja, welke?

Genre en structuur

- Besteedden de juryleden aandacht aan de *schutbladen*? Waarom (niet)?
- Wat heeft de auteur precies afgebeeld? Merk eventueel zelf op dat de schutbladen doen denken aan inheems-Amerikaanse wandtapijten en dekens, zoals te zien in bijlage 1.
- Hebben de juryleden opgemerkt dat de voorste schutbladen lichtjes verschillen van de achterste schutbladen? (voorin is ruimte voorzien om je naam te noteren, achterin bevindt zich op die plek een jager die de loop van zijn geweer op de wolf in de tegenoverliggende ruit richt)

- Voorin het boek staat een *opdracht*. Hebben de juryleden gelezen aan wie het boek is opgedragen? (“voor alle trouwe viervoeters”)
- Na de titelpagina volgt een *kaart* waarop New Mexico staat aangeduid. Hebben de juryleden deze kaart bekeken? Konden ze vóór het lezen het wilde westen in plaats en tijd situeren? (westen van de Verenigde Staten, ca. 1860-1900)
- Hebben de juryleden voor / tijdens / na het lezen gebruikgemaakt van de *inhoudstafel* voorin het boek? Waarom (niet)? Vraag de juryleden eventueel waarom het handig zou kunnen zijn om de inhoudstafel vooraf te bekijken. (bv. je krijgt een idee over de inhoud en opbouw van het verhaal (dit kan tegelijk een nadeel zijn) / je weet dat er achterin het boek een woordenlijst is opgenomen)
- Kunnen de juryleden zich nog herinneren hoe het verhaal precies begint? (dubbele pagina met een panorama van het wilde westen, weinig tot geen tekst)
- Hadden de juryleden verwacht dat het boek zou openen met een illustratie van een landschap? Waarom (niet)? Hoe zouden ze deze keuze verklaren? (bv. ja, want prentenboekformaat / ja, want voorstelling van het uitgestrekte territorium van de wolven)
- Zijn de juryleden het erover eens dat beelden soms meer zeggen dan woorden? Waarom (niet)? (bv. in dit boek heb je de illustraties nodig om het verhaal te kunnen volgen)
- Het boek is gebaseerd op ‘Lobo, de koning van Currumpaw’, een waargebeurd verhaal uit het boek *Wilde dieren die ik heb gekend* van Ernest Thompson Seton. Waarom zou de auteur ervoor gekozen hebben om een bestaand verhaal opnieuw te vertellen? (bv. hij wilde het verhaal op zijn eigen, beeldende manier brengen en/of toegankelijk maken voor een hedendaags en breed publiek / hernieuwde aandacht voor natuurbehoud)
- Vraag de juryleden te omschrijven met wat voor soort boek ze te maken hebben. Merk eventueel op dat meerdere omschrijvingen of *genre aanduidingen* mogelijk zijn.
 - Is het een informatief boek / waargebeurd verhaal / biografie? (over wiens leven gaat het boek dan?)
 - Is het een prentenboek / beeldverhaal / strip? (wat is het verschil tussen een prentenboek en een strip?)
- Achterin het boek kan je een *woordenlijst* terugvinden. Hebben de juryleden deze lijst voor / na / tijdens het lezen gebruikt? Waarom (niet)?
- Het boek eindigt met een *slotwoord* waarin de auteur vermeldt welke *bronnen* hij gebruikte. Hebben de juryleden dit slotwoord gelezen? Waarom (niet)?

Personages en verhaalverloop

Overzicht

- Lobo (Spaans voor ‘wolf’), de koning van Currumpaw en leider van de roedel (p. 12)
- Blanca, de koningin van Currumpaw (p. 14, p. 44)
- De roedel van Lobo, bij het gebied rond de Currumpaw-rivier (p. 12, p. 42)
- De Noord-Amerikaanse wolven (p. 6)
- De wolfshonden, ingezet door de ranchers om de wolven op te sporen (p. 16)
- Tannery, een Texaanse ranger die tevergeefs probeerde om Lobo en zijn roedel in te rekenen (pp. 15-17)
- Laloche, een Franse Canadees die Lobo met behulp van magische formules probeerde te strikken (p. 15, p. 18),
- Calone, een boer uit de streek die ervan overtuigd was dat hij Lobo met een nieuw soort vergif kon doden (p. 15, p. 19)
- Ernest Thompson Seton, een Britse wolvenjager, natuurkenner en later milieuactivist (p. 15, pp. 24-25)
- De boeren (p. 15)
- Fitz Randolph, landeigenaar uit Clayton, New Mexico die de hulp van Seton inroept (p. 15)
- De ranchers en veedrijvers (p. 15)
- De inheemse / oorspronkelijke bewoners van Amerika (slotwoord)
- De Europese kolonisten (p. 6)

Vragen

- Zijn de figuren in dit boek *personen* of *personages*, en waarom? Wat is het verschil tussen een persoon en een personage? Vraag de juryleden om het begrip ‘personage’ uit te leggen. (bv. een door een auteur verzonden figuur die een rol speelt in een boek, film, game, theaterstuk,...)

- Toelichting: de wolven zijn in geen geval personen en eigenlijk zijn figuren (mensen en dieren) in boeken altijd personages. Zelfs wanneer de figuren in het boek echt bestaan (hebben), zijn ze –al is het maar een beetje– bedacht door de schrijver of tekenaar. Stel je even voor dat je een boek over het leven van je leerkracht zou schrijven. Jouw verhaal over je leerkracht zal er anders uitzien dan het verhaal dat je klasgenoot over diezelfde leerkracht schrijft, bijvoorbeeld omdat je ieder een andere kijk hebt op wie de leerkracht precies is en hoe die eruit ziet. De leerkracht in je boek (het personage) verschilt dus van de echte leerkracht (de persoon).
- Zijn alle personages even belangrijk voor het verhaal? Zou je sommige personages kunnen weglaten? Waarom (niet)?
- Zijn de titelpersonages (“de wolven van Currumpaw”) ook de hoofdpersonages? Of is Seton het hoofdpersonage?
- Stel je voor dat je Lobo aan iemand zou moeten voorstellen. Welke woorden zou je gebruiken om hem te typeren, en waarom? (bv. slim, sluw, intelligent, kieskeurig, eervol, leidinggevend, koninklijk, brutaal, uitdagend, sociaal, trouw, verliefd, woest, wraakzuchtig)
- Waaraan overleed Lobo uiteindelijk? (bv. honger en een gebroken hart, p. 64)
- Kunnen de juryleden zich nog herinneren hoe de Franse Canadees Laloche probeerde om Lobo en zijn roedel te overmeesteren? (omdat hij dacht dat Lobo een weerwolf was, brouwde hij gifdrankjes om hem gevangen te nemen, p. 18)
- Begrijpen de juryleden waarom alle boeren en ranchers in het land Lobo dood wilden hebben? (pp. 14-15, de wolven hadden het op hun vee gemunt)
- Wat voor iemand was Ernest Thompson Seton?
- Waarin verschilde Setons aanpak van die van andere wolvenjagers? (bv. hij bereidde zich beter voor door het territorium uitgebreid te verkennen, foto's te maken met zijn boscamera en aantekeningen in zijn dagboek te maken, p. 28, p. 30)
- Begrijpen de juryleden waarom Seton bleef proberen om Lobo gevangen te nemen? (bv. “zijn reputatie als ervaren vallenzetter stond op het spel”, p. 37)
- Hebben de juryleden medelijden met Seton? Waarom (niet)? En met Lobo?
- Bekijk ook de close-ups van Seton en Lobo op pagina 57 en merk eventueel op dat Seton ingehuurd werd om een ‘smerige klus’ op te knappen. Seton zou moeten doen waar andere ranchers niet in slaagden, namelijk de boeren van de veedief verlossen.
- Zijn de juryleden het erover eens dat het verhaal eindigt met de dood van Lobo? Waarom (niet)? (bv. Seton komt pas na Lobo's dood tot inkeer, en moedigt andere mensen aan om voor wolven en de natuur op te komen, p. 72)
- “De destructieve benadering van vroeger had niet alleen gevolgen voor de wolven, maar veroorzaakte ook extreem veel leed bij de oorspronkelijke bewoners van Amerika” (slotwoord). Begrijpen de juryleden wat de auteur hier precies mee bedoelt? Wat weten de juryleden over “de oorspronkelijke bewoners van Amerika”? (bv. term ‘indianen’, situering in tijd en ruimte, samenleving en cultuur)

Illustraties

Algemeen: techniek en stijl

- Welk tekenmateriaal heeft de auteur volgens de juryleden gebruikt? Waaraan kunnen ze dat zien? (kleurpotloden: grove textuur (strepen), zie rode lucht / pastelkrijt: lichtjes uitgeveegde stukken, zie bergen)
- Toon de allereerste landschapsillustratie. Hoe zouden de juryleden de tekenstijl omschrijven? Zijn de illustraties eerder realistisch of fantasievol? Zijn ze gedetailleerd of eerder schetsmatig?

Favoriete illustratie: kleurgebruik, afstand, grootte, omlijsting

- Vraag de juryleden naar hun favoriete illustratie. Wat vinden ze er zo bijzonder aan?
- Probeer de favoriete illustraties diepgaander te bespreken door bijvoorbeeld aandacht te besteden aan kleurgebruik (bv. rode - blauwe lucht), afstand (bv. uitzoomen op landschappen - inzoomen op gezicht), grootte (panorama - miniaturen) en kadrering (bv. geen omlijsting - rechthoekige of cirkelvormige omlijsting)

Voorbeeldvragen

- pp. 4-5: welke indruk maakt het roodachtige landschap op jou? (bv. dreigend, gevaarlijk, bloederig, vurig)
- pp. 38-39: waarom denk je dat de auteur inzoomt op de wolk, en niet op Seton? (wolk beeldt Setons kopzorgen uit: hij kan niet meer helder denken / onheilspellende wolk kondigt Blanca's dood aan)

- pp. 50-51: waarom denk je dat deze illustratie twee pagina's in beslag neemt? Vergelijk deze illustratie eventueel met de kleinere, rechthoekige illustratie van de maanverlichte nacht op pagina 45. Maken deze illustraties eenzelfde indruk? (bv. dubbele pagina: grootsheid van de sterrennacht enerzijds, eenzaamheid van Lobo anderzijds)
- pp. 24-25: waarom hebben deze illustraties een cirkelvormige omlijsting? (bv. om een inkijk te geven op Setons werkpraktijk, zoals door een verrekijker)

Opeenvolging van illustraties

- Het boek begint met een bladvullende illustratie van een landschap in het wilde westen. Hadden de juryleden verwacht dat er meteen daarna een reeks kleinere illustraties zou volgen? Waarom (niet)? (pp. 5-6)
- Wat vinden ze van de afwisseling tussen grote en kleine illustraties? (bv. verrassend, verwarrend, levendig)
- De auteur kiest wel vaker voor een opeenvolging van kleine illustraties (bv. pp. 30-31, pp. 42-43, pp. 68-69). Vraag de juryleden samen te vatten wat er zich precies in die miniatuurillustraties afspeelt.
- Waarom denk je dat de auteur voor kleine illustraties heeft gekozen? Waarvoor kan je ze gebruiken? (p. 30: om het verstrijken van de tijd weer te geven / p. 31 onderaan, overgang van ill. van paard en Seton naar cirkelvormige ill. met konijn: om te laten zien wat Seton door zijn verrekijker ziet / pp. 68-69: om ontmoeting tussen Lobo en Blanca vanuit beide standpunten te belichten, om het verstrijken van de tijd weer te geven)

Wisselwerking tussen tekst en beeld

- Zijn de juryleden het erover eens dat de illustraties een verhaal zonder woorden vertellen? Vinden ze de tekst nuttig of overbodig?

Leg ze volgend gedachte-experiment voor:

- Beeld je in dat je de tekst uit het boek aan een vriend zou voorlezen. De cover en de illustraties toon je niet. Zou je vriend het verhaal kunnen volgen? Zouden jij en je vriend het een boeiend verhaal vinden?
- Beeld je nu in dat het boek alleen uit illustraties bestaat. Het boek heeft geen tekst, ook geen titel. Zou je vriend kunnen vertellen waarover het verhaal gaat, als hij of zij de illustraties aandachtig bekijkt?
- Zijn de juryleden het erover eens dat beeld en tekst elkaar nodig hebben? Waarom (niet)?

2. VERWERKING

Van jager tot activist

Ernest Thompson Seton was een van de invloedrijkste natuurschrijvers en -beschermers van de 20ste eeuw. Rond zijn dertigste leek Seton echter vastbesloten om als volleerd wolvenjager de geschiedenis in te gaan (zie pp. 24-25).

- Begrijpen de juryleden waarom Seton geïnteresseerd raakte in de wolvenjacht? Waarom (niet)?
- Zijn er volgens de juryleden omstandigheden waarin het geoorloofd is om op dieren te jagen? Zo ja, welke?
- Seton kan het niet over zijn hart krijgen om Lobo te doden en besluit hem gevangen te houden. Begrijpen de juryleden Setons keuze? Hoezo (niet)?
- Hadden de juryleden verwacht dat Seton na Lobo's dood tot inkeer zou komen? Waarom (niet)? (bv. Seton was altijd al gepassioneerd door de natuur, zie ook p. 72)
- Vinden de juryleden het terecht dat Seton zichzelf als schurk voorstelt in zijn verhaal over Lobo? (p. 72) Waarom (niet)?

Na Lobo's dood ging Seton aan de slag als activist. Hij probeerde de dieren in de Amerikaanse wildernis te beschermen en moedigde anderen aan hetzelfde te doen. Voor jongeren richtte hij een scouts op, want "wilde dieren en de natuur kun je het best beschermen door mensen enthousiast te maken voor het buitenleven en ze te leren hoe je in de natuur moet overleven" (p. 73).

- Zijn de juryleden het eens met Setons uitspraak? Waarom (niet)?
- Ook in België zijn er verschillende jeugdbewegingen die respect voor en plezier in de natuur centraal plaatsen. Wisten de juryleden al dat je bij de Jeugdbond voor Natuur en Milieu (JNM) ook actie kunt voeren voor een beter leefmilieu? Neem een kijkje op <https://www.jnm.be> voor meer informatie.
- Kunnen de juryleden nog andere manieren bedenken om jongeren (en volwassenen) enthousiast te maken voor natuurbehoud? Zo ja, welke?

In het slotwoord besluit Grill het volgende: “tegenwoordig weten we dat dieren zoals wolven een belangrijke rol spelen in de voedselketen. Ze verdienen het om in vrijheid te leven” (slotwoord).

- Is het de juryleden duidelijk welke belangrijke rol de wolf in de voedselketen speelt? Hoezo (niet)?
- Zijn de juryleden ervan overtuigd dat dieren in vrijheid moeten kunnen leven? Hoe denken ze over het houden van dieren in dierentuinen, en het hebben van huisdieren?
- Beschouwen de juryleden zichzelf als een jager of als een activist? Is het mogelijk om tegelijk jager en activist te zijn?
- Wisten de juryleden dat er in België opnieuw wolven leven? In 2018 werden er drie gespot, twee in Vlaanderen en een in Wallonië. Experts van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) denken dat er de komende jaren meer wolven in ons land zullen opduiken en stelden daarom een Wolvenplan op.
- “Het is perfect mogelijk om in Vlaanderen mens en meerdere wolven te laten samenleven”, zo staat in het Wolvenplan. Wat denken de juryleden van dit besluit? Lijkt een samenleving tussen mensen en wolven hen mogelijk? Waarom (niet)?
- De jagers van Hubertusvereniging Vlaanderen (HVV) zijn minder blij met de komst van de wolven. Kunnen de juryleden bedenken waarom? (bv. gevaarlijk voor vee en huisdieren, wildjagen wordt moeilijker) Lees het artikel ‘Minister komt met Wolvenplan, maar jagers zijn minder fan’ (24/8/2018) voor meer informatie: http://www.standaard.be/cnt/dmf20180823_03680225.

Drie, twee, één: schets!

Inleiding

Grill houdt van schetsen en dat zie je in zijn werk. Wanneer je naar zijn illustraties kijkt, kan je de spontaniteit van de eerste schets nog zien.

- Voor De wolven van Currumpaw trok Grill naar New Mexico om de landschappen en de wolven van dichtbij te kunnen observeren. In bijlage 2 vind je enkele van zijn eerste schetsen. Waarin verschillen deze eerste versies van de illustraties in het boek?
- Hebben de juryleden opgemerkt dat Grill op pagina’s 12 en 13 een ode brengt aan de allereerste schetsers ter wereld? De illustratie doet qua stijl, kleurgebruik en thematiek (vee) denken aan eeuwenoude grotschilderingen, zoals die in Lascaux.

Tekenactiviteit 1: schets erop los

Materiaal

- Papier
- Kleurpotloden
- Foto’s van bedreigde diersoorten

Nodig de juryleden uit om een reeks schetsen te maken. Als je de kans hebt om even naar buiten te trekken, kan je zoals Grill proberen om een dier in actie te schetsen. Blijf je binnen dan kan je de juryleden foto’s bezorgen van kwetsbare of bedreigde diersoorten. Inspiratie nodig? Neem een kijkje in het boek Bedreigde dieren (zie leessuggesties) of op de website van het WWF: <https://wwf.be/nl/dieren/>.

- Schetsen is kijken en durven dóén. Zijn de juryleden het hierover eens?
- Vraag de juryleden eerst en vooral om het dier van hun keuze aandachtig te bestuderen. Welke uiterlijke kenmerken springen meteen in het oog? Vervolgens kan je ze enkele schetsopdrachten geven:
 - Bestudeer het dier van je keuze en schets het eerst zonder te kijken wat er op je blad verschijnt.
 - Probeer het dier te schetsen zoals het in werkelijkheid beweegt / op de foto staat.
 - Maak het dier dubbel zo dik of dun.
 - Schets alleen het aangezicht van het dier, in een cirkelvormige omlijsting.
 - Schets het dier in het blauw / rood / groen.
 - Schets het dier in volle snelheid.
- Je kan de juryleden tenslotte vragen om een activistische slogan te bedenken bij hun favoriete schets, zoals ‘Meer bloemen voor bijen’ of ‘Bee Nice’.

Tekenactiviteit 2: flipboekje

Materiaal

- Stevig papier
- Kleurpotloden / stiften
- Schaar
- Nietmachine

“Ik vergat hoe snel je moet zijn om de bewegingen van een [dier] vast te kunnen leggen”, zo stelde Grill vast nadat hij geprobeerd had om een wolf in actie te schetsen (bron: <https://www.theguardian.com/childrens-books-site/gallery/2016/may/13/william-grill-the-wolves-of-currumpaw-sketchbooks>).

- Vonden de juryleden het ook zo lastig om hun dier in volle snelheid te tekenen?

Gelukkig bestaan er trucjes om je papieren dier tot leven te wekken. Herinner je je de kleine vakjes die Grill zo graag in zijn boek gebruikt? Als je die vakjes met illustraties allemaal na elkaar zou afspelen, krijg je een filmpje. Nieuwsgierig? Teken je dier in een reeks rechthoeken, knip de rechthoeken uit, maak er een bundeltje van en blader er heel snel door. Inderdaad, je hebt net je eigen papieren filmpje gemonteerd.

Vorbereitung

- Voorzie per jurylid 2 pagina's met 10 rechthoeken op. Je kan het sjabloon uit bijlage 2 afdrukken.
- Gebruik bij voorkeur stevig papier. Zo kan je flipboekjes maken waarvan je de minipagina's gemakkelijk kunt omslaan.

Instructies ter plekke

- Schets in ieder vakje het dier van je keuze, maar telkens in een licht gewijzigde houding.
- Knip de rechthoeken uit en leg ze op een stapeltje.
- Niet het stapeltje vast met een nietmachine.
- Plak washtape (of gekleurde en gelijmde stukjes karton) over de nietjes voor extra stevigheid en een leuke afwerking.

Als ik een wolf was

Seton vertelde in zijn korte verhaal 'Lobo, de koning van Currumpaw' over zijn ontmoeting met Lobo. Grill vertelt op zijn beurt over de ontmoeting tussen Lobo en Seton. Hebben de juryleden zich afgevraagd hoe het verhaal eruit zou zien door de ogen van Lobo?

Nodig de juryleden uit om het verhaal te herschrijven of te hertekenen vanuit Lobo's standpunt. Hoe beleeft Lobo de ontmoeting met Seton?

- Vraag de juryleden in de eerste plaats waarom ze voor schrijven of tekenen kiezen. Wat lijkt hen eenvoudiger of interessanter: tekenen, schrijven, of een combinatie van beide?
- Bespreek vervolgens met de juryleden wat ze in dit boek te weten gekomen zijn over Lobo, en wolven in het algemeen. Aan de hand van welke woorden en beelden wordt Lobo voorgesteld? (slim / landschappen / relevante passages: p. 14, p. 19, p. 33, p. 60)
- Voorzie eventueel nog andere bronnen waarin de juryleden informatie over wolven kunnen opzoeken, zoals het boek Van wolf tot watje (zie leessuggesties).

Hebben de juryleden zin om hun (beeld)verhalen te delen? Overloop dan samen de volgende aspecten:

- Hebben de juryleden bedacht hoe Lobo over de ontmoeting denkt? Of hebben ze zich vooral afgevraagd wat Lobo tijdens de ontmoeting ziet?
- Hebben de juryleden erbij stilgestaan dat wolven sterk ontwikkelde zintuigen hebben? In vergelijking met mensen kunnen ze bijvoorbeeld erg goed zien in het donker.
- Wolven zijn echte groepsdieren. Hebben de juryleden aandacht besteed aan Lobo's familiegroep en partner Blanca? Of concentreerden ze zich vooral op de confrontatie tussen Lobo en Seton?

Je kan de activiteit ook afronden met een filosofisch gesprek.

- Hebben de juryleden geprobeerd om zich in Lobo te verplaatsen? Hebben ze zich afgevraagd hoe het leven eruit zou zien als ze een wolf waren? Waarom (niet)?
- Zijn de juryleden akkoord met de uitspraak: 'dieren zijn precies als mensen'? Waarom (niet)?
- Vaak plakken we dieren menselijke etiketten op. Over (of tegen) onze huisdieren zeggen we soms dat ze slim of lui zijn. In traditionele sprookjes en fabels hebben dieren zelfs maar één karaktertrek. Denk maar aan de fiere pauw, de sluwe vos, de trouwe hond, de wijze uil en het onnozele schaap. Hoe wordt de wolf in dit boek voorgesteld? (bv. Lobo vertoont dierlijk gedrag en kan niet met mensen spreken, maar wordt wel Koning genoemd en als slim, sluw en doortrapt beschouwd: p. 12, p. 18, p. 35, p. 41.)
- Kunnen we eigenlijk weten hoe dieren zich gedragen en voelen? Waarom (niet)?
- Waarom kan het volgens de juryleden hoe dan ook nuttig zijn om je in dieren — en je leefomgeving in het algemeen — te verplaatsen?

Waardering

- Wat vonden de juryleden van dit boek? Is het inderdaad 'een aangrijpend verhaal uit het wilde westen', zoals in de ondertitel wordt beweerd?
- Vraag ook naar meningen over de illustraties en de vormgeving (cover), de wisselwerking tussen beeld en tekst, de verhaalopbouw (begin - midden - einde) en de personages. Zijn de juryleden het eens met elkaar? En met de recensenten?
 - "In een vlotte tekst en met sfeervolle illustraties word je meegenomen naar de uitgestrekte vlakte van het Wilde Westen. Als lezer voel je niets dan sympathie voor de wolven, wat waarschijnlijk ook de bedoeling was van de auteur." (Bron: <https://pluizuit.be/boek/de-wolven-van-currumpaw/>)
 - "De kleurkeuze met hoofdzakelijk bruin en blauw zorgt voor een warme sfeer, ondanks het trieste verhaal." (Bron: <https://pluizuit.be/boek/de-wolven-van-currumpaw/>)
 - "een boek met prachtige prenten, die samen met de tekst het verhaal vertellen." (Bron: <http://leesbevorderingindeklas.nl/book-review/de-wolven-van-currumpaw/>)
 - "Dit boek zal vele kinderen aanspreken, zowel door het boeiende verhaal als door de bijzondere vormgeving!" (Bron: <http://leesbevorderingindeklas.nl/book-review/de-wolven-van-currumpaw/>)
 - "Grill maakt spaarzaam maar weloverdacht gebruik van kleuren. De contrasten tussen de aardekleuren met opvallende blauwtonen maakt de prenten in al hun eenvoud gesofisticeerd en boeiend. De prent van de gevangengenomen wolf straalt met een opvallende cirkelvormige beweging een en al geketende woede en kracht uit." (Bron: <http://mappalibri.be/?navigatieid=62&recensieid=7105>)
- Zouden ze dit boek aanbevelen aan jagers? Waarom (niet)?

LEESSUGGESTIES

- Viktor / Jacques & Lise (Van Halewyck, 2018)
- Bedreigde dieren / Martin Jenkins en Tom Frost (ill.) (Lemniscaat, oktober 2018)
- Wij waren hier eerst / Joukje Akveld en Piet Grobler (ill.) (Gottmer, 2017)
- Ik ben een gorilla / K.A. Applegate en Patricia Castelao (ill.) (Lannoo, 2014)
- Van wolf tot watje / Jan Paul Schutten en Sebastiaan Van Doninck (ill.) (Davidsfonds, 2008)

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op 'Welke boeken moet ik lezen' en dan op de groep en het boek in kwestie.